

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGREBIA

Detaljni izvedbeni plan

Akadska godina:
2023/2024

Semestar:
Zimski

Studiji:
Povijest (R)
Povijest
(dvopredmetni) (R)

Godina studija:
3

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU

Naziv kolegija: Starovjekovna povijest

Status kolegija:
Obvezni

ECTS bodovi: 8

Ukupno opterećenje kolegija

Vrsta nastave

Ukupno sati

Predavanje

60

Seminar

15

Mjesto i vrijeme održavanja nastave: HKS - prema objavljenom rasporedu

II. NASTAVNO OSOBLJE

Nositelj kolegija

Ime i prezime: Bilić-Dujmušić Siniša

Akademski stupanj/naziv:

Kontakt e-mail:

sinisa.bilic-dujmusic@unicath.hr

Telefon:

Suradnici na kolegiju

III. DETALJNI PODACI O KOLEGIJU

Upoznavanje s počecima ljudskog razvoja i ranim stadijima kulture. Utemeljenje civilizacijskog razvoja na Bliskom istoku, te geneza ranih društava s državom. Upoznavanje s uvjetima i okolnostima koji karakteriziraju opće stupnjeve evolucije, posebno sjedilaštvo i neolitizacija, te nastanak složenih i stratificiranih društava i gradskog života. Na primjeru ranih povijesnih žarišta Bliskog istoka (u Aziji i u Egiptu) stječe se uvid u razvoj koji se zbiva neovisno i drugdje. Osobito se nastoji pokazati značaj bliskoistočnog razvitka za razvoj susjednih dijelova Sredozemlja (egejski prostor brončanog doba). Oblikovati valjanu predodžbu o tijeku grčke i rimske povijesti, značajkama antičkih društava i o njihovu civilizacijskom prinosu, o specifičnoj izvornoj građi i načinu rada na njoj, te o razvitku historiografije u klasičnoj starini. Uvod u poznavanje izvora za antičku povijest.

Prapovijest i problemi primitivnih društava. Razvoj ljudske vrste. Prapovijest i problemi primitivnih društava. Najstariji stupnjevi kulturnog razvitka i lovačko-sakupljačke zajednice. Geneza zemljoradničkih i stočarskih kultura. Pregled razvitka azijskih bliskoistočnih civilizacija. Pregled razvoja na području plodnog polumjeseca. Mezopotamija u 5. i 4. tisućljeću pr. Kr. – geneza stratificiranog društva, grada i države. Ranodinastičko i akadsko doba; III. dinastija Ura. Promjene na Bliskom istoku oko 2000. g. pr. Kr. Babilonija u 2. tisućljeću. Mala Azija i područja Sirije i Palestine u 2. tis. pr. Kr. Egipat. Egipat kao autonomno civilizacijsko žarište. Egipat do kraja Stare države. Srednja i Nova država. Društvena organizacija faraonskog Egipta. Egipatologija. Bliski istok između 1200. i 500. g. pr. Kr. Kontinuiteti (Egipat, Babilonija, Asirija) i promjene na prijelazu iz 2. u 1. tisućljeće (željezo, alfabet, karavanski promet na devama i novi značaj nomadizma). Novi narodi: Iranci na istoku, Aramejci, Feničani, Hebrejci na zapadu. Prikazavši prijelazno vrijeme do početka punog povijesnog doba, grčka povijest se izlaže u sklopu tradicionalne periodizacije: arhaika, klasično doba i helenizam. U žarištu pozornosti je polis kao temeljna politička i društvena zajednica. Počeci prve civilizacije na europskom tlu (3. tisućljeće pr. Kr.). Izvori za grčku povijest, posebno Ilijada. Geografski pregled. Najvažnija arheološka istraživanja. Minojska kultura. Mikenska kultura i mikensko društvo. Trojanski rat. Dolazak Dorana. Tamni period i nastanak polisa. Arhaisko doba. Kolonizacija Sredozemlja. Atena i razvoj demokracije. Atenski zakonodavci. Sparta. Drugi putovi političke evolucije u Grčkoj. Klasično doba. Perzijska opasnost. Uspon atenske demokracije i pomorskog saveza. Peloponeski rat i slom Atene. Kultura i svakodnevni život klasičnog doba. Važnija imena u umjetnosti. Stvaranje kanona antičke umjetnosti. Aleksandrova osvajanja. Raspad Aleksandrovog imperija i nastanak niza novih država. Obilježja helenističkog monarha. Država Seleukida. Ptolomeidska monarhija. Pergam pod Atalidima. Makedonija pod Antigonidima. Grčki savezi: Ahejski i Etolski. Uspon Rođana. Novi duhovni pokreti i filozofije. Umjetnost i znanost helenističkog vremena. Počeci Rima u sklopu italskog razvoja, s doprinosom grčke kolonizacije i Etruščana. U okviru prikaza rimske republike, središnja tematika je društvena povijest te razvitak institucija, napose prava, pri čemu se naglasak stavlja na uređenje i funkcioniranje republike. Nakon analitičkog prikaza postanka carstva, detaljnije se prikazuju novi aspekti društvenog razvoja, ponajprije u provincijama. Fenomen romanizacije pokazuje se kao skup procesa koji mijenjaju lik velikog dijela Europe, pri čemu se osobit naglasak stavlja na municipalizaciju, ulogu vojske te probleme gospodarstva (zemljoposjed i agrarni odnosi, uloga tržišta i jačanja "naturalne ekonomije", uloga robova, oslobođenika i kolonata). Zaključni dio obuhvaća razdoblje kasne antike, u okviru kojega se obrađuju kristijanizacija, uspostava dominata, opadanje urbaniteta, te civilizacijski i državni rascjep na istočni i zapadni dio Carstva koji je u podlozi različitih smjerova razvoja u daljnjoj povijesti.

Opis kolegija

Obveze studenata

H. J. Nissen, *The Early History of the Ancient Near East 9.000–2.000 BC*, Chicago, 1988.; S. N. Kramer, *Historija počinje u Sumeru*, Zagreb 1966.; L. Woolley, *Počeci civilizacije, Historija čovječanstva*, sv. 1, knj. 2, Zagreb 1966.; J. Hawkes, *Prehistorija, Historija čovječanstva*, sv. 1, knj. 1, Zagreb, 1966.; P. Montet, *Egipat u doba Ramzesa*, Zagreb 1979.; G. Contenau, *Babilon i Asirija*, Zagreb 1979.; E. Heršak, *Drevne seobe*, Zagreb 2005.; I. Uranić, *Stari Egipat*, Zagreb 2004.; Struve – Kalistov (ur.), *Stara Grčka*, Sarajevo 1962.; A. Chamoux, *Grčka Civilizacija*, Beograd 1967.; *Velika ilustrirana povijest svijeta*, sv. 4–7., Opatija 1974–79.; R. Flaceliere, *Grčka u doba Perikla*, Zagreb 1979.; P. Grimal, *Rimska civilizacija*, Beograd 1968.; J. Carcopino, *Rim u razdoblju najvišeg uspona carstva*, Zagreb 1981.; M. Pallottino, *Etruščani*, Zagreb 2008.; *Biblijski atlas the Times*, Ljubljana 1990.

Literatura

Obvezna

1. Usvojiti terminologiju starovjekovne povijesti 2. Imenovati procese razvoja starovjekovne povijesti 3. Primijenjivati metodologiju istraživanja stare povijesti 4. Uspoređivati antičku povijesti i njenu povezanost s drugim klasičnim studijima (povijest umjetnosti, arheologija, klasična filologija, filozofija, rimsko pravo) 5. Napisati strukturirani rad o povijesti ranih civilizacija 6. Pridržavati se etičkih načela u radu

Dopunska

Alternativa 1:

Povijest, sv. 1-5., Piottello, 2007.; P. Lisičar, *Grci i Rimljani*, Zagreb, 1971.; A. B. Ranovič, *Helenizam i njegova istorijska uloga*, Sarajevo, 1962.; *The Times atlas svjetske povijesti*, Ljubljana- Zagreb, 1986.

Alternativa 2:

Velika ilustrirana povijest svijeta, sv. 1-6., Opatija, 1974-79.; V. Zamarovsky, *Grčko čudo*, Zagreb, 1978.; N. A. Maškin, *Istorija starog Rima*, Beograd, 1987. (i dr. izdanja); *The Times atlas svjetske povijesti*, Ljubljana-Zagreb, 1986.

Način ispitivanja i ocjenjivanja

Način polaganja ispita

dovoljan (2) - 50-59%

dobar (3) - 60-79%

vrlo dobar (4) - 80-89%

izvrstan (5) - 90% i više

Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar Evropskoga sustava za prijenos bodova

VRSTA AKTIVNOSTI	ECTS bodovi - koeficijent opterećenja studenata	UDIO OCJENE (%)
Pohađanje nastave	2.5	0
Seminarsko izlaganje	0.5	10
Kolokvij-međuispit	1.5	30
Kolokvij-međuispit	1.5	30
Ukupno tijekom nastave	6	70
Završni ispit	2	30
UKUPNO BODOVA (nastava+zav.ispit)	8	100

IV. TJEDNI PLAN NASTAVE